

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל כא"ב תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים
גף השכלה

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009
היקף הבחינה : שתי יחידות לימוד
מספר שאלון : 990202

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

ת ק ש ו ר ת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שלוש שעות
ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה שלושה חלקים :
פרק ראשון (4x10) - 40 נקודות
פרק שני (5x10) - 50 נקודות
פרק שלישי (5x2) - 10 נקודות
סה"כ - 100 נקודות

- ג. חומר עזר מותר לשימוש : אין
ד. ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר, אך מכוונות לנבחנים ולנבחנות כאחד.

ה. מלאו את הפרטים הבאים :	פרטי מרכז ההשכלה :
מספר נבחן/ת : _____	שם המוסד : _____
שם נבחן/ת : _____	שם היישוב : _____
שם משפחה פרטי	שם מרכז הבחינה : _____
מס ת.ז. <input type="text"/>	

הדבק מדבקת נבחן	הדבק מדבקת שאלון
-----------------	------------------

ב ה צ ל ח ה !

שם המעריך: _____
ציון הבחינה: _____

חלק ראשון (40 נקודות)

קרא את הקטע הבא והשב על ארבע מתוך השאלות 1-5. תשובה מלאה - 10 נקודות.

מאת: אורן פרסיקו

תאריך פרסום: 08/01/2009

בתום השבוע הראשון לפעילות הקרקעית של צה"ל ברצועת עזה והשבוע השני למבצע "עופרת יצוקה", ניתן לקבוע כי בניהו (דובר צה"ל במבצע חומת מגן) והיחידה שתחת פיקודו עמדו יפה במשימה שהציבו לעצמם: **הזירה התקשורתית מופקדת כיום באורח כמעט בלעדי בידי דובר צה"ל**. רוב המידע שהתקשורת מגישה לציבור הישראלי על הנעשה ברצועה מגיע לא ממקורות עיתונאיים או מרושם אישי של הכתבים בשטח, אלא **מגורמים צבאיים רשמיים, ורק לאחר שעבר צנזורה קפדנית מהרגיל**. זו מציאות שונה בהחלט מזו שבה פעלו אנשי התקשורת במלחמת לבנון השנייה; אז הורשו עיתונאים לשוחח עם קצינים על בסיס יומיומי, להשתתף בישיבות עם קצינים בכירים, ולמעשה לתעד את אחורי הקלעים של המלחמה, בוודאי את שדה הקרב עצמו. נוכחות עיתונאים בשטח אפשרה לחשוף ליקויים מהותיים בהכנות הצבא למערכה ובהתנהלותו במהלכה, אולם **מדיניות הפתיחות התקשורתית**, בהנהגתה של דוברת צה"ל, מירי רגב (שימשה בתור דוברת צה"ל בתקופת מלחמת לבנון השנייה), עוררה זעם רב בחלק מן הציבור, שטען כי **ההתנהלות הזו מסכנת את חיי החיילים**.

לצורך ההפרדה בין התקשורת לצבא הכריז אלוף פיקוד דרום, עוד לפני תחילת המתקפה, על כל שטחי הכינוס של החיילים מחוץ לרצועת עזה כעל שטח צבאי סגור; הרשות לשיחות רקע עם קצינים בכירים ניתנה במידה מועטה בלבד, והעיתונאים אינם מורשים לראיין חיילים; ... גם הצנזורה הפכה מחמירה יותר, והיא פוסלת סוגי מידע שבעבר אישרה לשידור; ומעבר לכל – אין לעיתונאים כל גישה חופשית אל שטח הלחימה.

השאלות:

1. מה הייתה מדיניות הצבא בסיקור מלחמת לבנון השנייה ומה הייתה מדיניות הצבא בסיקור מבצע "עופרת יצוקה"?
2. מה היתרון ומה החיסרון לכל מדיניות שהצגת בשאלה 1?
3. מה היו המקורות העיתונאיים של הכתבים בכל אחת מהמלחמות וכיצד זה השפיע על אופן הסיקור?
4. מה הם הערכים המתנגשים בסיקור מלחמה או מצב חירום אחר במדינה דמוקרטית? הסבר!
5. מהי צנזורה צבאית, וכיצד היא באה לידי ביטוי בקטע?

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מתוך השאלות 6-13. תשובה מלאה - 10 נקודות.

6. אירוע מדיה

- ביקור האפיפיור בישראל במאי האחרון היה אירוע מדיה.
- א. ציין שלושה מאפיינים של אירוע מדיה שהתקיימו באירוע זה. (5 נק')
 - ב. ציין לאיזה סוג מתוך שלושה סוגי אירועי מדיה שלמדת, שייך האירוע. (5 נק')

7. תוכניות מציאות (ריאליטי)

- התוכנית "הישרדות" זכתה לרייטינג (=מדרוג) גבוה במיוחד.
- א. הסבר שני מאפיינים המתאימים להגדרה של התוכנית "הישרדות" כתוכנית מציאות. (5 נק')
 - ב. הסבר מהו רייטינג (=מדרוג), וכיצד הוא משפיע על לוח השידורים? (5 נק')

8. מפת התקשורת בישראל

כוחו הכלכלי והחברתי של ערוץ 2 הוא עצום. בהיותו גוף מסחרי נטייתו המבנית היא להשיג אחוזי צפייה ורווחים כספיים מרביים.

- א. ציין שני הבדלים בין ערוץ ציבורי לערוץ מסחרי. (5 נק')
- ב. לפי איזה חוק פועל ערוץ 2? האם, לדעתך, יש מקום לפיקוח ממשלתי על ערוץ מסחרי? נמק. (5 נק')

9. אתיקה עיתונאית

יאיר לפיד סיים את חוזה הפרסום שלו עם בנק הפועלים משהחליט להגיש את יומן
חדשות ערוץ 2.

- א. מהי אתיקה עיתונאית? (5 נק')
ב. מדוע יאיר לפיד לא יכול היה להמשיך כמפרסם של בנק הפועלים? (5 נק')

10. תפקידי התקשורת

לפניך שמות של חמש תוכניות טלוויזיה. כתוב ליד כל אחת מהתוכניות את התפקיד
שממלאת הטלוויזיה כשהיא משדרת אותה תוכנית.

- א. מהדורת החדשות (2 נק')
ב. ארץ נהדרת (2 נק')
ג. מסע הסברה בנושא חשיפה נכונה לשמש (2 נק')
ד. תוכנית תעודה על צייר מפורסם (פיקסו, ואן גוך) (2 נק')
ה. תוכנית פרשנות על אירועי היום (2 נק')

11. גישת השימושים והסיפוקים

בערוצי הספורט מופיעה התוכנית WWF, שבמהלכה ניתן לצפות בקרבות
האבקות אלימים מאוד.

- א. מה תהיה דעתו של המצדד בגישת השימושים והסיפוקים על שידורי
ההאבקות? (5 נק')
ב. מה תהיה דעתו של ניל פוסטמן ("אובדן הילדות") על שידורי ההאבקות? (5 נק')

12. הכפר הגלובלי

- א. הסבר מהו כפר גלובלי. (5 נק')
ב. כיצד הוא בא לידי ביטוי בחברה הישראלית? (5 נק')

13. פרסומות

א. מנה חמש דרכים בהן משתמשים המפרסמים כדי להשפיע עלינו לרכוש מוצר.

(5 נק')

ב. בתשדיר המעודד חיסכון במים משתתפים בר רפאלי, נינט טייב, משה איבגי ועוד.

מדוע, לדעתך, בחר המפרסם את השימוש באנשים אלו?
(5 נק')

פרק שלישי

הגדרות. יש להגדיר 5 מתוך 8 המושגים הבאים
(14-21, לכל הגדרה 2 נקודות, סה"כ 10 נקודות):

14. עיתונות צהובה

15. בעלות צולבת

16. הצלבת מידע

17. חיסיון עיתונאי

18. הדלפה

19. פלורליזם תקשורתי

20. חוק הגנת הפרטיות

21. "רעש" בתקשורת

בהצלחה!